

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ
ความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงาน โครงการปรับ
โครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

โดย

นายธเนศศักดิ์ ชัยยศ

พฤษภาคม 2542

ประธานกรรมการที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล

ภาควิชา/คณะ: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและ
สังคมของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการ
เกษตร 2) ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินงาน
โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร 3) เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเจ้าพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่
มีต่อการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร 4) เปรียบเทียบ
ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ
ปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร 5) ปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และ
เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิต
การเกษตร ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้ กลุ่มที่ 1 คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริม
การเกษตร 46 ราย และเจ้าพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 56 ราย
รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 102 ราย ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากประชากรทั้งหมด สำหรับประชากร
กลุ่มที่ 2 คือเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ผู้วิจัย
ได้สุ่มตัวอย่างแบบมีระบบได้เกษตรกร 85 ราย รวมผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มทั้งสิ้น 187 ราย เครื่อง

มือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่ได้ผ่านการทดสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว ข้อมูลได้วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

เจ้าหน้าที่และเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการมีลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมดังนี้ 1) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 43 ปี ส่วนมากแต่งงานและมีบุตรแล้ว การศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาตรี รายได้เฉลี่ย 15,920 บาท/เดือน มีระยะเวลาทำงานเฉลี่ย 18 ปี และมีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 36 ไร่ 2) เจ้าพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49 ปี ส่วนมากแต่งงานและมีบุตรแล้ว ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ย 18,886 บาท/เดือน มีระยะเวลาทำงานเฉลี่ย 15 ปี และมีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 29 ไร่ 3) ในส่วนเกษตรกรเกือบทั้งหมดเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 49 ปี ส่วนมากแต่งงานและมีบุตรแล้ว ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ย 3,612 บาท/เดือน มีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 29 ไร่ สำหรับแหล่งเงินเชื่อที่ใช้กู้ยืมคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยมีอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 5/ปี

ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเห็นด้วยในระดับมากต่อการดำเนินงานโครงการทั้ง 7 ขั้นตอน ส่วนเจ้าพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเห็นด้วยในระดับมาก 6 ขั้นตอน มีเพียงขั้นตอนเดียวที่ระบุว่าเห็นด้วยในระดับน้อย คือ การจัดทำทางเลือกสำหรับเกษตรกร

การเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเจ้าพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร ผลการวิจัยโดยการเปรียบเทียบจากค่าระดับคะแนนเฉลี่ยสรุปได้ว่า ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรและเจ้าพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเห็นด้วยในระดับมากต่อวิธีการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร มีเพียงการดำเนินงานในด้านการจัดทำทางเลือกที่เจ้าพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ยเห็นด้วยในระดับน้อย แต่อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มจะมีระดับความคิดเห็นในระดับเดียวกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ย พบว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมีความ

คิดเห็น คือ ประเด็นต่าง ๆ ดังกล่าวในระดัับที่สูงกว่าเจ้าหน้าที่งานธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร

สำหรับผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรนั้น ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่และเกษตรกร ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้าน 1) การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย 2) การเสนอทางเลือกการผลิต 3) การสำรวจความต้องการของเกษตรกร 4) การช่วยเกษตรกรจัดทำแผนการผลิต สำหรับด้านดำเนินการด้านอื่น ๆ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ 1) ในด้านการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกร 2) การจัดทำทางเลือก และ 3) การติดตามนิเทศ และรายงานผล

สำหรับปัญหาและอุปสรรคของเจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานโครงการ คปร. ทั้ง 7 ขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การกำหนดพื้นที่เป้าหมาย พบว่าพื้นที่เป้าหมายไม่มีความเหมาะสม 2) การจัดทำทางเลือก พบว่า เกษตรกรไม่มีส่วนรวมในการจัดทำทางเลือกและทางเลือกไม่คำนึงถึงตลาด 3) การเสนอทางเลือก พบว่า เกษตรกรขาดความรู้ทำให้เป็นปัญหาในการเสนอทางเลือก และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีข้อเสนอข้อผิดพลาดที่แท้จริง ให้เกษตรกรตัดสินใจ 4) การสำรวจความต้องการของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรไม่มีความมั่นใจในโครงการ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมขาดการติดต่อเกษตรกรที่มีคุณภาพ 5) การช่วยเกษตรกรจัดทำแผนการผลิต พบว่า เกษตรกรขาดความรู้ ความสนใจในการจัดทำแผนการผลิต และเจ้าหน้าที่ขาดการรับผิดชอบในการช่วยเกษตรกรจัดทำแผนการผลิต 6) การสนับสนุนแผนการผลิต พบว่า การสนับสนุนแผนการผลิตมีความล่าช้า ไม่ทันฤดูกาล รวมถึงเจ้าหน้าที่ฝึกอบรมและให้คำแนะนำน้อย 7) การติดตามนิเทศ และรายงาน พบว่า เจ้าหน้าที่ขาดการติดตามและนิเทศงาน รวมถึงเจ้าหน้าที่ไม่มีเพียงพอ

ABSTRACT

Abstract of thesis submitted to the Graduate School of Maejo University in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Science in Agricultural Extension

**OPINIONS OF OFFICERS AND FARMERS ON THE OPERATION OF
RESTRUCTURING AND AGRICULTURAL PRODUCTION SYSTEM
PROJECT, SURATTHANI PROVINCE, THAILAND**

BY

TANATSUK CHIYOT

MAY 1999

Chairman Associate Professor Dr. Numchai Thanupon
Department/Faculty Department of Agricultural Extension, Faculty of Agricultural Business.

The purposes of this research were 1) to study personal and socio-economic characteristics of officers and farmers participating in the restructuring and agricultural production system project; 2) to examine their opinions the implementation of the project 3) to compare the opinions of agricultural extension agents and the personnel of the bank for Agriculture and Agricultural Cooperative (BAAC) on the implementation of the project 4) to compare the opinions of the officers and the farmers participating in the project on the project implementation; and 5) to find out the officers and farmers' problems and obstacles concerning the implementation of the project. The total population used in the research was 187, consisting of 2 groups. The farmer consisted of 46 agricultural extension agents and 56 BAAC employees; the latter, 85 samples of farmers participating in the project, selected by systematic random sampling. The data were

by means of questionnaires, pretested for validity and reliability and analyzed with the use of the SPSS/PC. The results of the research were as follows

Almost all of the agricultural extension agents were male, 43 years old on average; most of them were married, had children and received a bachelor's degree. They had an average income of 15,920 baht per month, an average working period of 18 years and average land holding of 36 rai. Almost all of the BAAC employees were male, 49 years old on average; most were married, had children and received a bachelor's degree. They had an average income of 18,886 baht per month, an average working period of 15 years and average land holding of 29 rai. Almost all farmers were male, 49 years old on average; most were married, had children and finished a primary school. They had an average income of 3,612 baht per month; average land holding of 29 rai and obtained loans from BAAC at the interest rate of 5 percent per year.

The agricultural extension agents were found to agree, at a very high level on all of the 7 steps of the project implementation. The BAAC employees agreed, at very high level, on only 6 steps; they indicated their agreement on alternative preparation at a low level.

When compared by using the mean scores, the agricultural extension agents and the BAAC employees were found to have high mean scores of opinions on the implementation of the project; the BAAC employees had a low mean score for alternative preparation only. Although the 2 groups of respondents had similar levels of opinions, the comparison of mean scores indicated that the opinions of the agricultural extension agent on each aspect were higher than those of the BAAC employees.

The results also revealed that the officers and the farmers were not significantly different in opinions on the following aspects: target area specification, presentation of production alternatives, survey of farmers' needs and helping the farmers in preparing production plan. However, they were significantly different in their opinions on the following: support on the farmers' production plans, preparation of alternatives, and reporting, monitoring and supervision.

The problems and obstacles concerning the 7 steps of the project were: 1) target area specification : inappropriate target areas; 2) alternative preparation : lack of farmers' participation and no marketing consideration; 3) presentation of alternatives : lack of farmers' knowledge as well as of agricultural extension agents' accurate data; 4) survey of farmers' needs : lack of farmers' confidence in the project as well as of selected farmers of high quality ; 5) helping farmers in preparing production plans : lack of farmers' knowledge and interest in production planning as well as of agricultural extension agents' responsibility ; 6) support on the farmers' production plans : delay in support and inadequate advice by officers ; and 7) reporting, monitoring and supervision : lack of monitoring and supervision and insufficiency of officers